

Průvodce 3

Vzdělávací program pro zlepšování povědomí a vzdělávání k integraci osob s postižením do zaměstnání a do společnosti

1. Úvod

Společnost je utvářena mnoha odlišnými lidmi. Mezi těmi zranitelnými figurují osoby s postižením, které jsou diskriminovány v oblastech přístupu do veřejné dopravy nebo při zaměstnávání na otevřeném trhu práce.

Naše hyper-normovaná a standardizovaná společnost neumožňuje velké rozdíly. I tento fakt se stává platformou pro diskriminaci.

Osoby bez/s postižením jsou součástí naší společnosti.

Osoby s postižením jsou každodenně konfrontovány se závažnými překážkami.

Postižení může vzniknout z různých příčin: při narození, po nemoci, po nehodě či po letech práce v nevhodném prostředí.

Přestože je technický pokrok v posledních letech značný, počet osob s postižením zůstává vysoký.

Ostatně můžeme konstatovat, že vzrůst postižení z důvodů nevhodného pracovního prostředí je významný (pracovní úrazy, postižení pohybového systému, stres...).

Uvědomme si, že: osoby s postižením, které vzniklo při narození, jsou jen menšinou v kategorii osob s postižením.

Ještě je třeba podotknout, že osoby s postižením jsou různorodou skupinou osob : mnoho osob má postižení, které není viditelné či je viditelné jen málo, jako například osoby s cukrovkou či s nemocí ledvin atd.

1.1 Socio-ekonomický kontext

Pokud v našich zemích existují finanční podpory osobám s postižením, je potřebné, aby nebyly považovány jako nadbytečné, ale aby byly považovány jako podpora k možnosti přiblížení se aktivnímu životu osob bez postižení.

Pokud není v současné době jednoduché najít stáž, prohlubovat vzdělávání nebo najít zaměstnání pro zdravého jedince, je to ještě těžší pro osobu s postižením. Přesto je pro osobu s postižením zásadním problémem vydělat si na své živobytí, být spokojený a mít pracovní zkušenosti.

1.2 Společně v životě, společně v zaměstnání s osobami s postižením

Ke zlepšení podmínek života ve společnosti a v zaměstnání osob s postižením můžeme přispět všichni.

V běžné životě:

Naše každodenní chování může mít podíl na diskriminaci a ztrátě důvěry k osobám s postižením. Všichni lidé mohou své chování změnit a přispět tím ke změně pohledu společnosti na tyto osoby.

Nabídnutí pomoci při přecházení ulice či nastoupení do autobusu, konverzování, odmítnutí stereotypu o lidech s postižením. To jsou cesty které vedou k vytvoření prostoru ve společnosti - k integraci osob s postižením.

V práci :

Těžkosti v přijetí osob s postižením do zaměstnání jsou často založeny na nedostatku informací a na špatných znalostech jeden druhého. Předsudky v oblasti neschopnosti osob s postižením pracovat jsou reálné brzdy integrování osob s postižením do zaměstnání.

Všichni pracovníci podniku (zaměstnanci, ředitelé a zástupci zaměstnanců) mohou hrát klíčovou roli v boji proti předsudkům, které odsuzují a diskriminují osoby s handicapem.

Vyvolání změny pohledu na postižení je založeno na uvolnění diskuse a otevření vhodných otázek pro nábor osob s postižením do zaměstnání. Například působení na Předsednictva či Správní radu podniku prostřednictvím plakátů či vhodných textů. Dát na vědomí, že postižení kolegy není handicapující pro celý tým. Informovat o technických a finančních možnostech zaměstnávat a udržet místo osobě s postižením a poskytnout osobám s postižením stejné podmínky práce jako jiným zaměstnancům pro zvýšení celkové produktivity.

1.3 Vzdělávací program pro zlepšování povědomí a vzdělávání při zvyšování vlivu na integraci osob s postižením na volný pracovní trh

Školení «**postižení a integrace : splnitelný úkol v podniku !**», vypracován v rámci evropského projektu Integra má za cíl informovat, zlepšovat povědomí, vzdělávat a kvalifikovat zástupce podniků (zaměstnance, zaměstnavatele, ředitele lidských zdrojů, odbory) k podpoře integrace osob s postižením na volný pracovní trh.

1.3.1 Cíle školení

Znalost problematiky postižení v současném sociálním kontextu

Znalost ekonomických, sociálních a kulturních faktorů diskriminace

Poukázat na možné cesty vedoucí k integraci a k udržení pracovního místa osob s postižením

Prožití krátkého času v situaci osob postižením k lepšímu porozumění jejich těžkostí a omezením

1.3.2 Cílová skupina školení

Školení zlepšování povědomí a vzdělávání bylo přednostně připraveno pro zástupce zaměstnavatelů a zástupce lidských zdrojů.

Může být také použito v rámci vzdělávání odborů, včleněno do většího vzdělávacího celku pro vedoucí pracovníky podniků, stejně jako pro řadové zaměstnance.

1.3.3 Způsob použití vzdělávacího programu

Vzdělávací program může být použit různým způsobem. Každá aktivita, zobrazená šipkou (➔), je ve vzdělávacím programu dále rozvinuta.

1.3.3.1 : Vzdělávání – zvyšování citlivosti – 2 dny

Tato časová dotace umožňuje náležité osvojení problematiky osob s postižením a jejich integraci na volný pracovní trh.

Den 1 – Vzdělávání : Znat a pochopit problematiku postižení

- ➔ Definice postižení, handicapu a různých forem postižení
- ➔ Místo osob s postižením ve společnosti : faktory ekonomické, sociální, zvláštní důraz na oblast

zaměstnání

- ➔ Ekonomické, sociální a kulturní faktory diskriminace založené na postižení
- ➔ Profesní integrace osob s postižením v praxi (osobní zkušenost)
- ➔ Poukázání na možné cesty vedoucí k integraci a k udržení pracovního místa osob s postižením na volném pracovním trhu.

Den 2 – Zlepšování povědomí : Prožití krátkého času s postižením

- ➔ Prožít každodenní situace s postižením.
- ➔ Zpráva o zažitých zkušenostech : vnímání, pocity, reakce intaktní populace.
- ➔ Návrhy ke zlepšení podmínek života osob s postižením.

Dny mohou být změněny. Pokud je den zvyšování citlivosti prvním dnem školení, je vhodné věnovat čas definici postižení a handicapu před simulací situací osob s postižením.

Dva dny školení mohou být po sobě jdoucí či rozdělené. Pokud jsou dny rozdělené, je vhodné nalézt spojení, které připomene den první.

1.3.3.2 : Vzdělávací program – Informování, Zvyšování citlivosti – 1 den

Je také možné zorganizovat vzdělávací program v jednom dni. V tomto případě je vhodné školení postavit na informování a zvyšování citlivosti účastníků. Proto, aby byly dosaženy cíle školení doporučujeme následující schéma.

Porozumění problematice postižení

- ➔ Definice postižení, handicapu a různých forem postižení
- ➔ Osobní zkušenost osob s postižením
- ➔ Prožití každodenní situace s postižením
- ➔ Zpráva o zažitých zkušenostech : vnímání, pocity, vnímání intaktní populace.

V tomto případě může být zlepšování povědomí realizováno samostatně či připojeno k jinému školení :

- školení nad úkoly členů a institucí zastupujících zaměstnance ;
- školení o zdraví, bezpečnosti a podmínkách práce ;
- školení v komunikaci ;
- školení zástupců a vedení lidských zdrojů ;
- školení o sociálních a kulturních aktivitách výboru podniku .

1.3.3.3 : Vzdělávací program Informování, Zlepšování povědomí– 1/2 den

Je možné zorganizovat vzdělávací program během 1/2 dne, buď samostatně či připojený k jinému školení. Pro dosažení cílů školení doporučujeme podat všeobecné informace o postižení.

Znát a pochopit problematiku postižení a handicapu

- ➔ Definice postižení, handicapu a různých forem postižení
- ➔ Místo osob s postižením ve společnosti : faktory ekonomické, sociální, zvláště s důrazem na oblast zaměstnání
- ➔ Ekonomické, sociální a kulturní faktory diskriminace založené na postižení.

1.3.3.4 : Praktické informace pro lektora/lektorku

Vzdělávací program obsahuje praktické informace pro lektora k usnadnění přípravy školení a ke zvýšení jeho účinnosti.

Italik : Aktivita jsou metodicky řazeny po sobě.

V obdélníku se zakulacenými rohy : **informace/argumenty pro zástupce zaměstnanců / představitel odborů/ zaměstnance**

V obdélníku s ostrými rohy : **informace / argumenty pro zaměstnavatele / ředitele oddělení lidských zdrojů**

1.3.4 Výběr hostů - příspěvků

Hosté vzdělávacího programu zlepšování povědomí a vzdělávání by měli být jiné osoby než ty, které školí účastníky vzdělávacího programu během dvou dnů.

Je vhodné, aby hosté měli zkušenost s vedením vzdělávání.

- K části vzdělávacího programu Zvyšování citlivosti : « Život s postižením », dáváme přednost hostovi, který je seznámen a má zkušenost s pedagogickými aktivitami a hraním rolí. Externí přispěvatel do debaty také může být přizván ke společnému vedení této části vzdělávacího programu.
- K části vzdělávacího programu : « Porozumění postižení a handicapu », s aktivitami « Jednání ve prospěch integrace a udržení si pracovního místa osob s postižením », organizátoři školení mohou pozvat, mimo vlastních lektorů, specialistu na finanční a technickou podporu v oblasti nábory zaměstnanců, úpravy pracovního místa a udržení platu.

Mimo těchto náležitostí, v případě, že účastníci školení souhlasí, je výhodou mít osobu, která natáčí školení na video či pořizuje fotografie k dalšímu pedagogickému využití. Pokud taková osoba není, může se tohoto úkolu zhostit lektor.

1.3.5 Metodologie

Účastníci jsou zasvěceni do problematiky na základě složeného z teoretické a praktické části.

Teoretická část podává informace o sociální a ekonomické situaci osob s postižením a vysvětluje na podkladě příkladů, jakým konkrétním způsobem mohou být realizovány.

K dokončení teoretické části je vhodné předat účastníkům pedagogické dokumenty na které se mohou odkazovat později.

Praktická část je realizována prostřednictvím simulovaných situací. Dále prostřednictvím výměny názorů, pocitů, reflexí mezi účastníky a lektory školení během či po prožití simulovaných situací života s postižením.

Během simulovaných situací budou účastníci školení prožívat, během omezeného časového úseku, situace z každodenního či pracovního života osob s postižením.

Účastníci budou konfrontovat tuto realitu se sebou a také s pohledy a vnímání intaktní populace. Tímto způsobem budou zažívat těžkosti běžného života osob s postižením, nalézat strategie k překonání těchto těžkostí, ale také schopnosti a možnosti osob s postižením.

Tento přístup má za cíl přivést účastníky školení k jinému náhledu na postižení, nejen z pohledu těžkostí v každodenním životě, ale také v možnostech participace osob s postižením v sociálním životě a v pracovní integraci.

1.3.6 Jiné požadavky

Je důležité, aby pozvánka na školení byla jasná a přesná.

Upozornit účastníky, že během školení bude použita metoda živé konfrontace. Každý účastník bude vystaven simulované situaci a měl by se zapojit.

Je důležité oznámit účastníkům, že simulování situací je aktivita vážná, která má proběhnout bez posměchu. Výsměch osoby, která simuluje osobu s postižením je nevhodný vzhledem k lidem, které budou při aktivitě potkávány na veřejnosti. Tento výsměch by nenaplnil zkušenost živé konfrontace. Nedostatek vážnosti přispívá ke snižování hodnoty osob s reálným postižením.

Stejným způsobem :

- Není možné ignorovat těžkosti osob s postižením. Je důležité aby účastníci, kteří simulovali vážné postižení (ať to byli zaměstnanci podniku, zástupci odborů či zaměstnavatelé) přinesli pozitivní poznatky z hrané situace či z přímé osobní zkušenosti na školení. Pozitivní a věrohodné příklady umožňují účastníkům školení aktivní angažovanost v oblasti osob s postižením.
- Je vhodné na školení ustanovit pravidlo o důvěrnosti informací. Aneb vše co bylo na školení řečeno, zůstává na školení a není možné toto použito mimo školení.

1.3.7 Pedagogický materiál

- Přenosný počítač
- Dataprojektor
- Flip-chart
- Tabule či lepící archy papírů, izolepa, barevné papíry v dostatečném množství
- Video, tématické filmy, DVD, fotky
- Videokamera
- Digitální fotoaparát
- Archy papíru
- Fixy, zvýrazňovače

Materiál pro simulaci situací s postižením *

- Kolečkové křeslo s velkými koly, aby účastníci byli schopni vozík popohánět bez cizí pomoci,
- Brýle simulující různé zrakové nedostatky : tubulární vidění, šedý zákal, zelený zákal v různých stádiích, např. Skotom (výpadek zorného pole)
- Páska k simulaci slepoty

- Dlouhá hůl
- CD přehrávač s CD simulující sluchové nedostatky či různé sluchové vady
- Protihlukové helmy,
- Zátky do uší

* tyto technické pomůcky mohou být zapůjčeny (viz list organizací v příloze 2)

1.3.8 Pedagogické dokumenty*

- Prezentace sociální situace osob s postižením
 - Shrnutí legislativy týkající se osob s postižením
 - Seznam organizací zabývajících se osobami s postižením
 - Shrnutí pomoci v profesionální integraci a udržení pracovního místa
- * Pro vypracování těchto pedagogických dokumentů doporučujeme školitelům prostudování příručky Integra – díl 1. Příručka Integra může být účastníkům školení také distribuována.

2. Vzdělávací program : informování, zlepšování povědomí a vzdělávání

Název : „Handicap a Integrace – splnitelný úkol v podnicích !“

Cíle

- Porozumět postižení v aktuálním sociálním kontextu*
- Znat ekonomické, sociální a kulturní faktory diskriminace*
- Seznámit účastníky s možnými cestami, jak mít vliv na integraci a udržení pracovního místa osoby s postižením
- Zažít si postižení během omezeného časového úseku, aby účastníci poznali možnosti a těžkosti osob s postižením

* Není cílem ve vzdělávacím programu Informování – Zlepšování povědomí organizovaného na jeden den či na půl dne.

Trvání

2 dny: po sobě jdoucí či odděleně se souvislostí k předchozímu dni

Pokud se školení koná jen jeden den, dejte důraz na zlepšování povědomí. Menší důraz může být kladen na otázky sociální a ekonomické. Počítejte s časem na přímou výpověď osoby s postižením, simulovanou situací. Anebo dejte účastníkům stejné úkoly konkrétních situací, abychom zvyšovali citlivost ke každodenním těžkostem osob s postižením a které mohou být překážkou v jejich aktivním životě.

Místo

Přístupné pro osoby s postižením, bez bariér.

Počet účastníků

od 12 do 16 účastníků – sudý počet je lepší pro praktické simulace.

Cílová skupina školení

Cílová skupina školení – zástupci z oddělení lidských zdrojů, zaměstnanci, zaměstnavatelé, odbory.

2.1 Průběh vzdělávacího programu školení ve dvou dnech.

Den 1

Školení : Porozumět problematice postižení

DOPORUČENÉ TRVÁNÍ	OBSAH	VÝUKOVÉ A PEDAGOGICKÉ MATERIÁLY
10 MINUT	<ul style="list-style-type: none"> – Přivítání účastníků a představení lektorů (jméno a funkce) – Harmonogram průběhu školení a informací – Praktické informace - Pravidlo důvěrnosti (co bude sděleno na školení, je důvěrné) – <i>Účastníci mohou podepsat písemný souhlas s natáčením či pořizováním fotografií.</i> 	<p>Tabule, napsaný harmonogram školení (časový harmonogram, pausy, jména účastníků)</p>
20 MINUT	<p>Krátké představení účastníků (jméno, příjmení, oblast pracovního zaměření)</p>	<p>Postupně, jak se budou účastníci představovat, lektor jim předá vizitku s jejich jménem (dopředu připravené), abychoh předešli chybám v křestních jménech. Pro vytvoření neformálnější atmosféry je vhodné používání křestních jmen.</p>

45 MINUT

➔ **Aktivita 1 : Definovat postižení a různé formy postižení**

Každý účastník vyhotoví vlastní definici postižení.

Každá definice je napsána na papír a přečtena na lavici. Definice je anonymní a nikdo ve skupině k ní nemůže mít komentář. K těmto definicím se vrátíme na konci školení.

Lektoři školení se znovu představí, jiným způsobem, ve kterém zdůrazní své postižení, handicap fyzický.

Účastníci jsou vyzváni, aby se představili stejným způsobem : « **Mám toto fyzické postižení...„ a toto postižení smyslů... »**

Rady :

- Pokušte se vyhnout posudkům účastníků
- Rozlište sníženou schopnost a postižení
- Pokušte se orientovat debatu na tato témata:
- Osobní a společenské vnímání postižení a různé druhy postižení.
- Postoje a chování vůči osobám s postižením.
- Situace v podnicích účastníků : Má podnik v kterém pracujete pracovníky s postižením ? Pokud ano, jaký typ postižení ? Jsou osoby s postižením uznány lékařem či administrativně ? Byla nutná úprava pracovního místa ? Pokud ano, které byly realizovány ?

Potřebný materiál :

- papíry
- archy papíru
- připínáčky či lepidlo

Každý má postižení, fyzické či smyslové. Např. Snížení zrakové ostrosti, které se vyvine v postižení. Např. Zjistit, zda jdou otevřít okna, ve chvíli, kdy vstoupíme do hotelového pokoje, do školící místnosti.

- Napište otázky na tabuli
- Roztřďte otázky dle témat

Distribuce pedagogických dokumentů zpracovaných lektorem.

30 MINUT

➔ **Aktivita 2 : Znat sociální kontext**

Místo osob s postižením ve společnosti :

- Sociální a ekonomické danosti, zvláště v oblasti zaměstnávání
- Legislativa v oblasti profesní integrace

15 MINUT

PAUZA

45 MINUT

➔ **Aktivita 3 : Znáť ekonomické, sociální a kulturní faktory diskriminace**

- Ekonomický kontext, který vylučuje z pracovního trhu nejzranitelnější osoby
- Strach, nedostatek informací, překážky integrace osob s postižením
- Předsudky, nejhlavnější překážky na účasti osob s postižením ve společnosti.

Lektor vyzve účastníky k vyjadřování se bez tabu, uvolnit bariéry a otevřít účastníky k boji proti předsudkům.

30 MINUT

➔ **Aktivita 4 : Profesionální integrace osob s postižením (osobní zkušenost)**

Instituce/asociace/organizace/odborové organizace jsou užitečné zdroje. Mohou Vám zprostředkovat kontakt « osob s postižením » či Vám půjčit film či písemnou osobní zkušenost. Seznam organizací je příloha č. 1.

- Osobní zkušenost osoby s postižením o jeho každodennosti v podniku (tvář v tvář, ve filmu, v písemné výpovědi)

Je vhodné, pokud můžeme využít osobní zkušenost osoby s postižením, která pracuje ve stejném odvětví jako účastníci školení (ve službách či v podnicích)

Lektor/lektori potkají osobu přinášející osobní zkušenost ještě před školením a poskytnou mu rámec vyprávění (průběh studia, typ postižení či snížené schopnosti, průběh profesního studia, těžkosti v průběhu profesního života, potíže s nalezením práce, problémy spojené se zaměstnavatelem, nutnosti adaptace místa práce, vztahy s kolegy).

Proto, aby zástupci zaměstnavatelů byli vnímavější ke vzkazům pro zlepšování povědomí, lektor musí přivést debatu na terén úkolu reprezentace a obrany zaměstnavatelů.

Plně integrovat otázku postižení do jejich úkolů zahrnuje zlepšení podmínek práce osob s postižením a je příznivá pro celek zaměstnanců zvyšující kvalitu života v práci :

- vzdělávání, jmenování, odměny
- organizace práce,
- hygieny, zdraví a bezpečnost práce

Debata

Lektor/ři může pomoci osobě podávající vlastní zkušenost prostřednictvím otázek.

Pro zaměstnavatele a pro osoby z oddělení lidských zdrojů v podnicích je vhodné zaměřit debatu na kompetence osob s postižením. Osoby s postižením mají stejně jako osoby bez postižení kvality a kompetence, které jim umožňují vykonávat práci v podniku na adekvátní úrovni kvalifikace, fyzických a psychologických možností.

60 MINUT

Paauza na oběd

- Osobní zkušenost zaměstnavatele o integraci a udržení pracovního místa pro zaměstnance s postižením (tvář v tvář, prostřednictvím filmu, prostřednictvím písemné výpovědi)

30 MINUT	<p>Debata</p> <p>- Osobní zkušenosti zaměstnavatele o integraci osob s postižením v rámci podniku (tvář v tvář, písemné osobní zkušenosti)</p>
30 MINUT	<p>Debata</p> <p>→ Aktivita 5 : Možnosti aktivit k reagování ve prospěch integrace a udržení zaměstnání osob s postižením v zaměstnání</p>
1 H 30'	<p>V běžném životě : Změnit naše chování, což přispívá ke změně pohledu společnosti na integraci osob s postižením.</p> <p><i>Lektor poskytně příklady aktivit, které vytváří sociální pouto a které upřednostňují integraci osob s postižením do společnosti, ale nevyhýbejte se pohledu na osobu s postižením; navrhněte pomoc při přechodu ulice, nastoupit do autobusu či začněte konverzaci; odmítněte veřejné stereotypy v oblasti handicapu a osob s postižením...</i></p> <p>V práci :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozšířte si argumenty ve prospěch integrace práce osob s postižením <p><i>Lektor poskytně příklady : Vyvolání změny pohledu na postižení tkví v uvolnění diskuse a otevření otázky náboru osoby s postižením do zaměstnání. Například ovlivňovat Předsednictvo či Správní radu podniku prostřednictvím plakátů či textů. Dát na vědomí, že postižení kolegy není handicapující pro celý tým. Informovat o technických a finančních možnostech zaměstnavat a udržet místo osobě s postižením a poskytnout osobám s postižením stejné podmínky práce jako jiným zaměstnancům pro zvýšení celkové produktivity.</i></p>

20 MINUT

Příprava dalšího dne :

Praktická část

(Simulace handicapu a žití této reality)

- a. Průběh předchozího dne
- b. Vytvoření 3 či 4 skupin, podle počtu osob (maximálně 4 osoby ve skupině)
- c. Nacitrnutí časového harmonogramu
- d. Bezpečnostní pokyny

Den 2

Vzdělávání : Žít s postižením

DOPORUČENÉ TRVÁNÍ	OBSAH	VÝUKOVÉ A PEDAGOGICKÉ MATERIÁLY
15 MINUT	<p>→ Aktivita 6 : Prožít každodenní situace osoby s postižením</p> <p>Týmy, do kterých se účastníci rozdělí dostanou instrukce (instrukce o doporučeném čase, bezpečnostní instrukce) a úkoly k splnění (Úkoly mají krátkodobé trvání : 5 až 15 minut).</p>	<p>Rozdání nezbytných pomůcek :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kolečkové křeslo - Brýle k simulaci různých zrakových nedostatků - Pásky k simulaci slepoty, dlouhé slepecké hole - Walkman s CD stimulující různé sluchové nedostatky
90 MINUT	<p>Přídělení úkolů týmům a realizace simulací.</p> <p>Každá skupina má dva úkoly.</p> <p>Příklady úkolů* :</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Získání konkrétní informace prostřednictvím informací b) Získání informací o odjezdu vlaku či návštěva cestovní kanceláře c) Nakupování v supermarketu d) Přemístění se prostřednictvím hromadné dopravy <p>Samozřejmě můžeme úkoly rozšířit, výše uvedené jsou jen příklady.</p> <p>V průběhu školení musíme zvážit specifické charakteristiky účastníků na školení.</p> <p>Ideálně by měla každá skupina využít hromadnou dopravu.</p> <p>*Příklady úkolů jsou více rozepsány ve školení vzdělávání v délce 1 dne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Anebo různé ochranné prostředky k ochraně sluchu (protihlukové helmy, zátky do uší)

15 MINUT

Pauza

75 MINUT

➔ **Aktivita 7 : Vyprávění o zažitých situacích: vnímání, pocity, pohledy jiných.**

- Otevřete debatu o realizovaných úkolech

Otázky, které pomáhají účastníkům vyjádřit jejich vnímání a pocity :

- a. Jak jsem se cítil se svým postižením ?
 - b. Jaké byly reakce lidí ?
 - c. Byl úkol splnitelný vzhledem k postižení ?
 - d. Byla Vám nabídnutá pomoc ? Jaká ?
- Zpětný pohled : Změnilo se moje vnímání postižení ?
- Vraťte se k definicím, které na počátku školení řekl každý účastník;
- Srovnání
 - Debata

75 MINUT

Pauza - oběd

Je možné dát si oběd s postižením, které simulujeme ?

Podmínka: mít souhlas všech účastníků (tento souhlas by měl být podmínkou při začátku školení)

Na konci úkolu vysvětlíte osobám, které na simulaci nevědomě spo-lupracovali, že šlo o simulaci.

Tabule (ze začátku školení)

60 MINUT

➔ Aktivita 8 : Návrhy ke zlepšení podmínek života osob s postižením.

Týmové skupiny diskutují zážitky ze simulovaných situací

Otázky :

- *Je situace v práci adaptovaná na osoby s/bez handicapem ?*
- *Jaké jsou možnosti řešení těchto situací ?*
(berte v úvahu možnou finanční podporu)

Přípravení prezentace výsledků veřejně

Lektor požádá každou skupinu o prezentace jejich situací

Jaká je moje role zástupce odborů ?

Jaká je moje role zástupce v instituci, která má na starosti bezpečnost pracovníků v podniku

Jaká je moje role jako zástupce lidských zdrojů?

Jaký vliv můžu mít v tuto chvíli pro bezpečnost pracovníků v podniku ?

K nahlédnutí: Návrhy úprav pracovního místa : <http://www.awiph.be/adaptations/adaptations/accessibilite-mobilite.html>

Tabule či velké archy papíru k dispozici každé skupině.

Adaptace pracovního místa je otázka, která může být načata různým způsobem:

- *Prostřednictvím fotografií pracovního místa před a po úpravách*
- *Prostřednictvím návštěvy podniku, kde je možné prozkoumat provedené úpravy,*
- *Prostřednictvím konkrétní kazuistiky osoby s postižením.*

Pozorování v podniku umožňuje chápat prostředí práce a umožňuje položení konkrétních otázek osobám, které v podniku pracují. Je to náročné na organizaci a získání povolení k takovému návštěvě.

15 MINUT

Pauza

2 H

Prezentace výsledků (pracujících skupin)*

- Debata a intervence lektorů k výsledkům školení
- Prezentace organizací a jejich oblastí zájmu
- Distribuce informačního materiálu a doporučená literatura

* Čas určený k prezentaci může být snížen na 30 minut

15 MINUT

Pauza

30 MINUT

Hodnocení školení :

Obsah, metodologie, technické vybavení, instituce
 Perspektiva týkající se budoucnosti školení.

2.2 Průběh vzdělávacího programu informační a zvyšování napětí během jednoho dne

Dvě osoby rámuji školení : lektor a lektor/specialista na oblast postižení

Den informací – Zlepšování povědomí

DOPORUČENÉ TRVÁNÍ	OBSAH	VÝUKOVÉ A PEDAGOGICKÉ MATERIÁLY
20 AŽ 25 MINUT	<ul style="list-style-type: none"> - Přivítání účastníků a představení lektorů (jméno a funkce) - Prezentace cílů, časového průběhu školení a informací - Praktické informace – Pravidlo důvěrnosti (vše co bude sděleno na školení je důvěrné) - V případě, že účastníci souhlasí, podepíší písemný souhlas s pořizováním fotografií a filmováním - Krátká prezentace účastníků (jméno, příjmení, oblast pracovního zaměření) 	<p>Na tabuli bude napsaný průběh školení (časový harmonogram, pauzy, jména účastníků)</p>

20 MINUT

➔ **Aktivita 1 : Definovat postižení, handicap a různé formy postižení**

Každý účastník vysloví svoji definici postižení.

- *Jednotlivé definice lektor napíše na samostatný kus papíru, který přichytí na tabuli, aby se k nim mohl lektor vrátit na konci školení*

- *Lektor se nad definicemi krátce zastaví : jsou definice postižení negativní nebo pozitivní ?*

Lektoři se znovu představí, nyní nově se zaměřením na postižení fyzické, smyslové či zvláštnosti chování.

Účastníci jsou pobídnuti k znovu představení stejným způsobem :
« mám toto smyslové postižení, nosím brýle... a mám tuto zvláštnost v chování, je to... »

Rady :

- Zavrhněte předsudky mezi účastníky
- Připomeňte účastníkům pravidlo důvěrnosti (vše co je řečeno během školení, zůstane na školení)
- Zdůrazněte rozdíl mezi postižením a sníženou schopností.

- Zaměřte debatu na tyto oblasti :

- Osobní vnímání a vnímání postižení společností.

- Postoje a chování tváří k osobám s postižením

- Situace v podniku účastníků :

Má podnik mezi svými výkonnými pracovníky osoby s postižením ? Pokud ano, jaký typ postižení ? Uznáno lékařem či administrativně ? Bylo potřeba upravit pracovní místo ? Pokud ano, jakým způsobem ?

Nezbytné pomůcky :

- archy papíru

- špendlíky či magnety (dle typu tabule)

30 MINUT

15 MINUT

Pauza- káva

95 MINUT

➔ **Aktivita 2 : Profesní integrace osob s postižením v praxi (osobní zkušenost)**

– Dvě osoby* které mají zaměstnání v podnicích vyprávějí své zkušenosti z pracovního prostředí a z jejich sociálního života (tváří v tvář, ve filmu, prostřednictvím písemného vyprávění).

* Osoba s fyzickým a osoba s mentálním postižením, dle možnosti.

V případě přímé výpovědi je vhodné vypravěče využít k položení otázek v průběhu či po skončení výpovědi.

Pokud vypravěči souhlasí, jejich vyprávění natočíme.

Otázky – odpovědi účastníků.

45 MINUT

Pauza - oběd

105 MINUT

➔ **Aktivita 3 : Zažít každodenní situace osob s handicapem**

Vytvořte pracovní týmy

Informujte účastníky o bezpečnosti, doporučeném čase k jednotlivým aktivitám a rady k realizaci jednotlivých aktivit

Distribuce nezbytných pomůcek :

- Kolečková křesla
- Brýle simulující různé zrakové nedostatky
- Brýle adaptované k simulaci slepoty, dlouhé slepecké hole
- Každému účastníku předáme plán, co je potřeba, jaké úkoly mají splnit

Poznámka :

- je výhodné, pokud vyprávějí osoby s postižením ze stejné oblasti práce jako jsou účastníci školení (služby/ průmysl)
- Lektor se potká s vypravěči (osobami s postižením před školením a navrhne jim rámec jejich vyprávění (průběh studia, druh postižení, snížené schopnosti, průběh zaměstnání, těžkosti v profesním a sociálním životě, nutnosti úpravy pracovního místa, vztahy na pracovišti s kolegy apod.)

Úkoly mají krátké trvání : 5 až 15 minut.

Rada : Kolega doprovází člověka simulujícího osobu s postižením, ale neplní za něj úkoly. Kolega doprovází osobu a je zároveň pozorovatelem.

Na plánu jsou různá místa očíslována.

Několik úkolů k realizaci :**Reálná situace :**

„Máte postižení zraku a používáte bílou hůl.“

Ze školící místnosti :

Dostaňte se do bodu 3

Na poštu : kupte si pohled a známku.

Dostaňte se do bodu 5

V organizaci pro nezaměstnané se poptejte po brožůře – « služby osobám s postižením »

Konkrétní situace

Máte roztroušenou sklerózu a musíte používat kolečkové křeslo. Nemůžete využívat Vaše spodní končetiny (nohy). Kolega Vám může fyzicky pomoci.

Použijte pomůcky, které Vám pomohou zjednodušit Váš úkol: rampa, snížený chodník apod.

Dostaňte se do bodu 1

V pekárně, kupte si jeden dort a vezměte si ho s sebou.

Dostaňte se do bodu 8

V bance :

– Obstarajte si peníze prostřednictvím bankomatu

Dostaňte se do bodu 7

Zjistěte trasu a čas odjezdu autobusu na nádraží

Zjistěte, že na lince autobusu je :

Celý průběh naleznete na webových stránkách :
www.eu.integra.org

Účastníci jsou během aktivit natáčeni.

Pokud druhý den nemůže následovat po prvním, jsou tyto natočené dokumenty dobrým startovním bodem.

Důležité: na konci simulovaných situací na různých místech, informujte osoby, které jsou nevědomě zapojeni do aktivit, že situaci jen simulujete v rámci vzdělávání.

- nástupišťe přístupné osobám na kolečkovém křesle minimálně 1,50m x 1,50m

45 MINUT

➔ **Aktivita 4 : Vyprávění zážitků : jejich vnímání, pocitů, vnímání ostatních.**

Každý účastník z pozice pozorovatele a účastníka zážitků mluví o svých zkušenostech, pocitech, změně pohledů na situace, postřehů z pozorování sebe a jiných.

Pauza

15 MINUT

Práce ve skupině : seskupte osoby pracující ve stejném oblasti :

-Jaká je situace v podniku ?

-Co mohu udělat v podniku já ?

Jaká je moje role jako zástupce zaměstnanců ?

Jaká je moje role jako delegáta CPPT ? (instituce, která má na starosti bezpečnost práce v podniku)

Jaká je moje role jako pracovníka z oddělení lidských zdrojů ?

Jaký mohu mít vliv na bezpečnost práce zaměstnanců v podniku ?

Tabule, velký papír, který zobrazuje práci týmů

Tyto informace jsou zopakovány v šanonu a rozdány na konci školení.

Připravte si prezentaci pro celou skupinu

Lektor vyzve každou skupinu, aby referovala o jejích úkolech

Debata : Tyto informace mohou být využity lektorem ke shrnutí důležitých informací o pomoci osobám s postižením.

Například : Příklady adaptace práce pracovního místa : <http://www.awiph.be/adaptations/adaptations/accessibilite-mobilite.html>

20 MINUT

→ **Aktivita 5 : Po simulaci postižení : vnímání tváří v tvář postižení**

Otázka položená celé skupině : změnilo se moje vnímání postižení ?

Na jeden papír napište jednu definici postižení.

Proveďte srovnání s definicemi na počátku školení.

20 MINUT

Individuální hodnocení školení účastníky.

- archy papíru

- papíry

- špendlík nebo magnet (dle tabule)

Připevněte anonymně nové definice na tabuli

Viz příloha 1 – hodnotící list

Příloha 1

Hodnocení dne Zvyšování citlivosti

1. 1. Cíle

Připomeňme si sledované cíle

Jaká byla Vaše očekávání ?

2. 2. Které aktivity školení Vás zaujali nejvíce / nejméně ? (zaškrtněte a napište proč) ?

Program	Velmi zajímavé	Málo zajímavé	Proč ?
Představení účastníků školení prostřednictvím postižení			
Osobní zkušenost osob s postižením			
Simulace situací			
Práce ve skupině			

3. Splnilo školení Vaše očekávání ?

Pokud ne : Jaká jsou dle Vás témata, která byla dle Vašeho názoru zapomenuta či potlačena?

Příloha 2

Seznam organizací zabývajících se osobami s postižením, jak ve zvyšování citlivosti veřejnosti, tak v pomoci osobám s postižením v běžném a pracovním životě

► V České republice

Úřady práce

Jednou z oblastí, které se úřady práce věnují je také podpora zaměstnanosti.

<http://portal.mpsv.cz>

Česká unie podporovaného zaměstnávání

Unie se zaměřuje na osvětu podporovaného zaměstnání a také nabízí seznamy kontaktů na agentury a společnosti, které se zprostředkování podporovaného zaměstnání věnují.

www.unie-pz.cz

Asistence, o.s.

Nabízí „tranzitní program“, který je určen studentům Jedličkova ústavu s kombinovaným postižením a je součástí systému přípravy a podpory při přechodu ze školy do dalšího života, v oblastech dalšího studia, zaměstnání, aktivit pro volný čas, soběstačnosti v běžných denních činnostech, bydlení, mezilidských vztahů a osobního rozvoje.

www.asistence.org

Oset Help

Sdružení nabízí služby pro osoby s psychickými problémy v oblasti podporovaného zaměstnávání, tréninkovém chráněném bydlení, přechodném zaměstnávání, centru denních aktivit, resocializačních pobytů, terénních programů, právní a sociální poradně, anonymní psychologické poradně a tréninkové resocializační kavárně.

www.esethelp.cz

Fokus Praha

Nabízí klientům možnost postupného vytvoření nebo obnovení souboru vlastností, schopností a dovedností potřebných k úspěšnému uplatnění v chráněných podmínkách a později případně na volném trhu práce.

<http://www.fokus-praha.cz/index.php>

Formika

Podporované zaměstnávání je časově omezená služba určená lidem, kteří chtějí získat a udržet si placené zaměstnání v běžném pracovním prostředí prostřednictvím osobní podpory poskytované před nástupem do práce i po něm. Nejedná se o práci v chráněné dílně.

www.formika.org/

Máme otevřeno?

Sdružení realizuje „Tranzitní program“, kterým je realizováno poskytování služeb nejen lidem s mentálním postižením ale i podporu zaměstnavatelům, kteří se rozhodli přijmout do svého pracovního kolektivu člověka se zdravotním postižením.

www.mameotevreno.cz

Rytmus

Podporované zaměstnávání je služba časově omezená maximálně na 2 roky (v odůvodněných případech s možností prodloužení o 1 rok) a je určená lidem s omezenými schopnostmi, kteří jsou umístěni přímo na své pracoviště a trénink dovedností probíhá přímo na pracovišti.

<http://www.rytmus.org/>

Společnost DUHA

Podporované zaměstnávání je služba určená dospělým lidem s mentálním postižením, kteří chtějí získat a udržet si placené zaměstnání odpovídající jejich individuálním zájmům, schopnostem i osobním možnostem v běžném pracovním prostředí na otevřeném trhu práce.

www.spolecnostduha.cz/

Mesada

Je komplex služeb, jehož cílem je poskytnout člověku znevýhodněnému na trhu práce takovou podporu, aby si našel a udržel místo na otevřeném trhu práce, za odpovídajících platových podmínek.

www.mesada.eu

Koník

Projekt jehož cílem je zaměstnat 33 lidí s postižením anebo nízkou kvalifikací, na pracovních místech, která pro ně budou upravena nebo nově vytvořena a dalším 15 lidem zprostředkuje zaměstnání na základě míst nabízených úřady práce.

www.konik.cz

Slezská diakonie

Projekt „Od osmi do čtyř“ je pilotním projektem zpětné integrace občanů bez příštěší do společnosti a na pracovní trh.

Projekt „Rovná šance“ je zaměřen na rozšiřování sítě agentur podporovaného zaměstnání a zlepšování kvality jejich služeb.

www.slezskadiakonie.cz

Spolu Olomouc

Sdružení poskytuje prostřednictvím AZP podporované zaměstnání lidem s kombinací různých handicapů a také podporu zaměstnavatelům, kteří poskytují handicapovaným lidem pracovní příležitost.

www.volny.cz/spolu/

Sdružení Ledovec

Organizace zajišťuje podporované zaměstnání osobám s psychiatrickými problémy nebo mentálním handicapem v Plzni a okolí.

www.ledovec.cz

AGAPO

Agentura poskytuje poradenství, podporu při hledání zaměstnání, nácvik pracovních a sociálních dovedností, pomoc při vyřizování formalit, pracovní asistenci, klub setkávání lidí, kteří si hledají práci osobám s mentálním, smyslovým, fyzickým nebo kombinovaným postižením, duševním onemocněním a osobám sociálně znevýhodněným v Brně a okolí.

www.agapo.cz

Agentura Osmý den

Agentura poskytuje podporované zaměstnávání lidem, jejichž schopnosti získat a udržet si zaměstnání jsou z různých důvodů omezeny do té míry, že potřebují individuální dlouhodobou podporu před nástupem a ustupující podporu po nástupu do zaměstnání.

www.osmyden.cz

Asociace zaměstnavatelů zdravotně postižených ČR

Nabízí regionální poradenská místa pro zájemce o získání zkušeností se zaměstnáváním zdravotně postižených osob, s praktickými postupy a know-how sociálně orientovaného podnikání.

www.azzpcr.cz

Národní rada pro zdravotně postižené

Projekt „Místa pro zaregistrování OZP do databáze IZS hl. m. Prahy» je založen na vytvoření pracovních míst pro osoby ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností, vytvoření registru OZP u integrovaného záchranného systému hl. m. Prahy, který v případě jakéhokoli problému upozorní záchranáře na přítomnost osoby s postižením, která vyžaduje specifický přístup.

<http://www.nrzp.cz/>

Centrum pro zdravotně postižené kraje Praha

Centrum nabízí služby v podobě zvýšení kvalifikace v různých oborech, počítačové, jazykové rekvalifikační kurzy, doporučuje a předvádí specifické pomůcky, trénink paměti, kurz uměleckých řemesel. Vše je hrazeno z fondů EU.

<http://www.czppraha.cz/>

Voš, Sš, COP Sezimovo Ústí

Nabízí vzdělávání osob se zdravotním postižením pro uplatnění v praxi pro všechny zájemce bez omezení věku i předchozí kvalifikace pracovní místa včetně zapracování v řemeslných profesích

<http://www.copsu.cz/>

Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze o.p.s.

Základem programu pomoci studentům se zdravotním postižením je možnost bezplatného studia, použití počítače s připojením k internetu, diktafonů a dalších pomůcek, včetně studijní literatury, a péči studijní poradkyně, speciální studijní režim a přizpůsobení komunikaci jejich možnostem (elektronická komunikace, studijní materiály na internetu, individuální konzultační hodiny pedagogů apod.).

V rámci tohoto programu bylo zřízeno Denní centrum VŠVSMV, kde někteří studenti s handicapem pracují jako dobrovolníci a poskytují zde informačně - poradenské služby.

<http://www.vsvsmv.cz/uvod.php>

Reintegra

Nabízí „Integrační program pro dlouhodobě nezaměstnané“, který pomůže dlouhodobě nezaměstnaným osobám překonat překážky, které brání jejich reintegraci na trh práce.

www.reintegra.cz

Česká abilympijská asociace

ČAA se specializuje na zprostředkování zaměstnání pro znevýhodněné občany, pomáhá společně s tvorbou nového pracovního místa, získat dotace na nově vytvořené místo, v případě potřeby poskytuje pracovního asistenta, který nového zaměstnance zaškolí v pracovních činnostech podle požadavků zaměstnavatele, informuje zaměstnavatele o novelách zákonů a vyhláškách

<http://www.abilympics.cz/>

Osoby se zrakovým postižením**Dědina**

Středisko umožňuje nevidomým a těžce zrakově postiženým lidem absolvovat intenzivní kurzy pracovní rehabilitace, na které navazuje rekvalifikace s následným pracovním uplatněním.

www.dedina.cz

Sons

Společnost nabízí spolupráci a podporu při hledání zaměstnání nevidomým a slabozrakým klientům

www.sons.cz

Tyflocentrum Praha, o.p.s.

Centrum nabízí aktivizační a vzdělávací programy, pracovní právní poradenství osobám se zrakovým postižením.

www.tyflocentrum.cz

Osoby s fyzickým postižením**Paraple**

Centrum nabízí pomoc lidem ochrnutým po poškození míchy při získávání zaměstnání.

www.paraple.cz

Jedličkův ústav

Nadace Jedličkova ústavu zajišťuje podporu sociální a pracovní rehabilitace tělesně postižených.

www.jus.cz

Prosaz

Organizace, která připravuje chráněné dílny pro zdravotně postižené, zaměřené na výtvarnou činnost a prádelnu.

www.prosaz.cz

Liga vozíčkářů

Provozuje informační portál s odkazy na podporované zaměstnání.

www.ligavozic.cz

Pomoc při začleňování postižených v ČR

Portál pro sluchově postižené, který nabízí zprostředkování práce a brigád.

www.neslysici.cz

Pražská organizace vozíčkářů

Pražská organizace vozíčkářů nabízí zprostředkování zaměstnání pro osoby se zdravotním postižením a podniky, organizacemi a institucemi či fyzickými osobami, které nabízejí volná pracovní místa vhodná pro osoby se zdravotním postižením.

www.pov.cz/

Osoby se sluchovým postižením**Česká unie neslyšících**

Pomáhá při vyhledávání pracovních míst a příležitostí pro neslyšící a ohluchlé občany

www.cun.cz

Agentura profesionálního poradenství

Portál pro sluchově postižené, který nabízí zprostředkování práce.

www.neslysici.cz

Osoby s mentálním postižením

SPMP ČR (Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice, o.s.)

Společnost organizuje a uskutečňuje rehabilitační a rekondiční pobyty, kvalifikační a rekvalifikační kurzy, vzdělává dospělé osoby s mentálním postižením

www.spmPCR.cz

Osoby s duševním onemocněním

Greendoors

Sdružení nabízí cílený pracovní trénink především mladým lidem (do 35 let), kteří onemocněli schizofrenií v posledních 3 letech a mají zájem o pracovní rehabilitaci s cílem připravit se na návrat do školy nebo do běžného zaměstnání.

www.greendoors.cz

Bona

Společnost nabízí dlouhodobě duševně nemocným klientům pracovní rehabilitaci, jejímž smyslem je nácvik základních pracovních návyků a dovedností a příprava klienta na práci v běžných podmínkách.

www.bona-ops.cz

Agentura Pondělí

Program je zaměřen na zapojení osob s postižením do běžného pracovního života, získání a udržení si skutečné práce, která odpovídá jeho požadavkům a možnostem ve spolupráci s pracovním konzultantem a pracovním asistentem a osamostatnění se v co nejkratší době.

www.agenturapondeli.cz

Elim

Společnost nabízí podporované zaměstnání se záměrem získat a udržet vhodné pracovní místo, odpovídající jejich požadavkům a schopnostem. Cílem pro uživatele této služby je orientace na trhu práce, samostatnost, zvýšení sebeúcty i příjmů a zlepšení sociální adaptace.

www.elimvsetin.cz

Job centrum

Centrum nabízí služby pro osoby se zdravotním postižením, které jsou důležité pro získání zaměstnání na dvou úrovních: Job klub – kurz přípravy na zaměstnání a burza pracovních příležitostí v Ústí nad Labem a okolí.

www.socialniagentura.cz

Příloha 3

Seznam zkratk

AFPA	Asociace profesního vzdělávání dospělých (Fr)
Agefiph	Národní instituce vzdělávání a profesní integrace osob s postižením (Fr)
AAH	Podpora dospělých osob s postižením (Fr)
ASPH	Socialistická asociace osob s postižením (B)
AWIPH	Valonská asociace integrace osob s postižením (B)
BDA	Federace zaměstnavatelů (D)
BIHA	Iniciativa města Hamburk (D)
CCOO	Odborová konfederace řemeslníků (SP)
CCT	Kolektivní konvence práce (B)
CDAPH	Komise práv a autonomie handicapovaných (Fr)
CEOE	Španělská konfederace organizací podniků (Sp)
CEPES	Španělská konfederace firem sociálního hospodářství (Sp)
CERMi	Španělský výbor zástupců osob s postižením (Sp)
CGT	Konfederace Práce (Fr)
CNAM	Státní ústav nemocenského pojištění (Fr)
COCEMFE	Konfederace osob s postižením fyzickým Španělska (Sp)
COTOREP	Komise pro profesní orientaci a přeřazení (Fr)
C.P.A.S.	Veřejné centrum sociální pomoci (B)
CSC	Křesťanská konfederace (B)
DGB	Odborová německá konfederace (D)
DPB	Asociace germánské komunity osob s postižením (B)
EDUSO	Španělský portál studia sociální pedagogiky (Sp)
EFT	Průzkumy sil v práci (B)
FAMMA	Federace asociací osob s fyzickým postižením komunity Madrid (FAMMA-Cocemfe Madrid) (Sp)
FAW	Akademie rozšiřujícího studia v ekonomii (D)
FEAPS	Španělská konfederace organizací osob s mentálním postižením (Sp)
FEHAP	Federace zdravotnických zařízení a zařízení privátní asistence (Fr)
FEMAPAS	Madridská federace asociací rodičů a přátel osob se sluchovým postižením (Sp)
FEMASAM	Madridská federace asociací osob s mentálním postižením (Sp)
FESORCAM	Federace osob se sluchovým postižením v komunitě Madrid (Sp)
FGTB	Belgická federace práce (B)
IMEPE	Městský institut zaměstnání a nabídky zaměstnání (Sp)

IMSERSO	Institut pro staré osoby a sociální služby (Sp)
INE	Národní statistický úřad (Sp)
INEM	Národní institut pro zaměstnanost (Sp)
KPP	Konfederace polským zaměstnavatelů (Pl)
LISMI	Zákon o sociální integraci osob s postižením (Sp)
MSA	Zemědělský sociálně podpůrný spolek (Fr)
ONCE	Národní organizace nevidomých ve Španělsku (Sp)
PFRON	Rehabilitační fond osob s postižením (Pl)
POPON	Polská organizace zaměstnavatelů osob s postižením (Pl)
RQTH	Rozlišení kvality zaměstnanců (Fr)
SBV	Zástupci osob s postižením (D)
SGB	Sociální zákoník (D)
SIL	Služby pro profesní integraci (Sp)
SNASEA	Národní odbor pro službu občanským sdružením ze sociálního a zdravotně sociálního sektoru (Fr)
SPF	Spolková veřejná služba (B)
UGT	Unie zaměstnanců (Sp)
VIP	Vlámské fondy podporující integraci (B)
VLAFO	Vlámské fondy pro sociální integraci osob s postižením(B)
ZUS	Správa sociálního zabezpečení (Pl)

Spis treści

1. Úvod	3
1.1 Ekonomický a sociální kontext těžkostí	3
1.2 Solidarita v životě, solidarita v zaměstnání s osobami s postižením	3
1.3 Vzdělávací program zlepšování povědomí a poskytnutí informací o integraci osob s postižením	4
1.3.1 Cíle školení	4
1.3.2 Cílová skupina školení	4
1.3.3 Způsob použití školení	4
1.3.3.1 Školení Vzdělávání – Zkušenosti na 2 dny	4
1.3.3.2 Školení Informace – Zkušenosti na 1 den	5
1.3.3.3 Školení Informace – Zkušenosti na půl dne	5
1.3.3.4 Praktické informace pro lektora	6
1.3.4 Výběr hostů	6
1.3.5 Metodologie	6
1.3.6 Jiné požadavky	7
1.3.7 Pedagogický materiál	7
1.3.8 Pedagogické materiály	8
2. Vzdělávací program školení o informaci, zkušenosti a vzdělávání	8
2.1 Průběh školení rozloženého na dva dny	9
2.2 Průběh školení rozloženého na jeden den	19
Příloha 1 : Hodnocení dne informací a zlepšování povědomí	25
Příloha 2 : Seznam vhodných organizací pro kontakt v souvislosti se vzděláváním, zkušeností osob s postižením na volném pracovním trhu	26
Příloha 3 : Seznam zkratk	32